

bibliografia

referim, d'una banda, al fet que s'ha assumit metodològicament la realitat de la variació lingüística; així totes les formes alternants que s'hagin pogut donar en una localitat concreta per al concepte cartografiat tenen cabuda dins el mapa. I, d'altra banda, a la particularitat que dins el mateix full del mapa s'hi inclou un apartat d'«informació complementària», on hi ha comentaris dels autors, indicant quan el mot transcrit no és el que hom esperaria des d'un punt de vista fonètic, morfològic o semàntic, o bé si ens trobem davant un mot que els informadors consideraven antic, modern, poc usual o propi d'un registre vulgar; també hi ha recollides algunes frases fetes o apreciacions de tipus metalingüístic. Tenim així un aprofitament complet dels materials i l'avantatge que aquests ens són donats a través del fi sedàs dels investigadors, cosa que en facilita la interpretació.

Entrant d'una manera més directa en el contingut del volum II, assenyalarem que aquest es refereix als temes «El vestit. La casa i les ocupacions domèstiques». Ens trobem amb 269 mapes que aporten informació sobre les diferents denominacions geogràfiques dels objectes (o conceptes) que l'entrada lèxica que encapçala el mapa indica. Aquí els parlants de les diferents contrades veuen les seves denominacions col·locades en peu d'igualtat respecte a les de les altres varietats lingüístiques. Des de la meua zona geogràfica concreta –d'altra banda, no excessivament allunyada de l'estàndard pel que fa al lèxic–, s'hi troben també sorpreses, com comprovar que *call* «callerís» (221), *baldet* «baldó» (232) o *tibòs* «tió» (305) o «piló» (309) són termes poc coneguts a la resta del territori, o bé que *gafa* «agulla d'estendre roba» (418) –mot que es pot emprar, juntament amb *agulla* o *pinça*– és la forma més usual a les Balears.

Més d'una cinquantena dels mapes assenyalen denominacions bàsicament coincidents en tot el territori de parla catalana; aquesta particularitat, a més de provar la unitat de la llengua, ens permet de fer comparacions interdialectals de tipus exclusivament fonètic.

Si la unitat lingüística està demostrada, també és cert que diversos mapes il·lustren sobre la presència de paraules repartides de manera diferent segons els dialectes, encara que sovint alguns

grups d'aquests s'apleguen en una denominació comuna: així, *torcar-se* (376) per «eixugar-se la boca» es localitza en el valencià, balear, alguerès i sud del català nord-occidental, però no a la resta d'àrees; distribucions dialectals clares apareixen també en casos com *mirall per espill* (262) o bé *borratxa / botella / bóta* (353). La introducció de castellanismes es pot desplegar igualment de manera diferent, segons l'àrea examinada (així, *vano* a la major part del Principat i al Rossellonès; *palmito* a la major part del valencià; i *abanico* a la part oest del català nord-occidental i a l'extrem sud del valencià [293]).

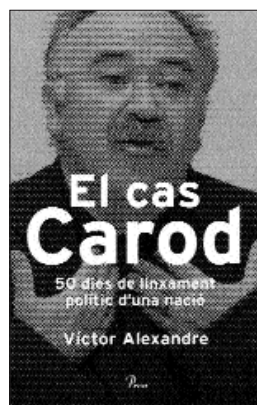
També s'endevina que aquest atlas pot ser un instrument útil a l'hora de valorar a quins mots s'ha de donar prioritat dins la varietat estàndard. Així es fa palès que el mot *façana* no era usual en cap lloc del domini lingüístic en el moment de fer les enquestes (és un mot incorporat a l'estàndard actual a partir de textos medievals). Igualment es pot veure que l'únic punt del domini lingüístic en què el mot *llumins* s'emprava era el de l'Alguer (279); a la resta hi havia un ús predominant de *mistos*, mot que, d'altra banda, es pot justificar lingüísticament.

Completen el volum un conjunt de 570 fotografies i 13 dibuixos relacionats amb els conceptes cartografiats i que provenen generalment del mateix treball de camp; són documents etnogràfics de gran valor i que permeten saber amb exactitud el referent del mot en la localitat concreta per a la qual tenim imatges. En algun cas s'han incorporat al mapa corresponent il·lustracions com les esmentades (ex. *gorra de cop* [199], *carener* [441]); aquesta inclusió ajuda molt el lector quan es tracta d'objectes que avui la vida moderna ja ha desplaçat o bé quan l'entrada lèxica que encapçala el mapa no coincideix amb el mot que utilitza el qui consulta l'atles.

Ens trobem, doncs, davant una obra que ocupa ja un lloc de primer ordre en la història de la filologia catalana i que figura entre les més rellevants de romanística a l'empara de la geografia lingüística del segle XX. ♦

MONTERRAT ADAM AULINAS

El cas Carod

Víctor Alexandre,
El cas Carod. 50 dies de linxament polític d'una nació,

Edicions Proa,
Barcelona 2004

El tòpic que diu que la realitat supera la ficció es veu fornit de fonament i de raó en llegir aquest llibre que acaba de publicar el periodista Víctor Alexandre. Si l'autor hagués volgut escriure una novel·la de política-ficció, no li hauria sortit més ben travada, fins i tot hauria pogut ser que l'haguessin criticat per un excés de fabulació i per fer un dibuix exagerat de la nostra societat i de l'espanyola. Però la llastimosa realitat és que aquest relat d'hipocresies, mala bava, enveges i mesquineses diverses és ben cert, i que tots aquests ingredients van conformar un còctel molotov que els catalans vam haver de patir durant cinquanta dies entre els mesos de gener i març d'enguany.

Alexandre explica pas per pas, amb detall, les vicissituds de la visita que Josep-Lluís Carod-Rovira –aleshores conseller en cap acabat d'estrenar del nostre país–, en qualitat de secretari general d'ERC, va fer als dirigents d'ETA per tal de dialogar-hi. Els arguments a favor o en contra de la conveniència formal d'aquest fet perden rellevància davant l'allau surrealista de crítiques que va rebre. La persona de Carod-Rovira en

particular, i la nostra societat en general es van veure sotraguejades per un assetjament brutal: vam ser víctimes de la perversitat de la dreta i de l'espanyolisme més recalcitant. Hi hagué crítiques ferotges, amb insults barroers i tot, que ens van venir des de la caverna espanyolista, tant per part de polítics com de mitjans de comunicació.

Però allò que més desanima, allò que més llastima i vergonya aliena produeix en aquest assumpte, és la vesània de les crítiques i els atacs interessats fets des del nostre propi país. Víctor Alexandre, des de la tendència psicologista que defineix el seu estil, transcriu i analitza les reaccions dels polítics catalans acomplexats i amb sentiments de culpa que van carregar contra Carod d'una manera visceral, que a vegades vorejava el ridícul.

Aquest és un llibre minuciós, el qual descriu un episodi de gran transcendència de la nostra història més recent que serveix per a explicar la nostra dominació (com diu Alexandre, «el president de Catalunya [acceptant la dimissió de Carod] va acabar obeint un senyor que ni és català, ni viu a Catalunya, ni tenia cap càrrec en cap govern de cap país»). Sortosament el temps i el seny han acabat imposant-se: Carod-Rovira no és conseller en cap, però amb posterioritat ha rebut un ampli suport a les urnes –alhora que la dreta era desposseïda del poder– i finalment el Tribunal Suprem ha acabat arxivant totes les querelles que van imposar tan alegrement en contra seva per suposada «col·laboració amb banda armada» i altres delicadeses. Sigui com vulgui, la importància d'aquest episodi de la política catalana fa que el llibre sigui imprescindible per a entendre com ens perceben des d'alguns sectors d'Espanya, com transmeten els mitjans espanyols la nostra realitat i com, des de dintre de casa mateix, alguns els acaben de fer la feina. ♦

ANNA PORQUET I BOTEY